Kent u ze nog . . .

de Dokkumers

Kent u ze nog . . .
de Dokkumers

door
W. T. Keune

Europese Bibliotheek - Zaltbommel MCMLXXII

In de serie „Kent u ze nog . . ." zal een deeltje gewijd worden aan vele plaatsen in Nederland. Nadere inlichtingen over verschenen of nog te verschijnen deeltjes kunt u verkrijgen via uw boekverkoper of rechtstreeks bij de uitgever.

INLEIDING

Waarschijnlijk zult u, lezer, ze niet allemaal herkennen, evenmin als de samensteller van dit boekje dat deed. Als hij erg zijn best had gedaan, zou hij daar misschien wel in geslaagd zijn, temeer omdat dit werkje tot stand kwam in het streekmuseum „Het Admiraliteitshuis" te Dokkum onder de uitermate deskundige begeleiding van de kenner van oud-Dokkum bij uitstek, D. J. Kamminga en diens medewerker Kamstra. Ondanks dat heeft ondergetekende er van afgezien om al te zeer zijn best te doen, omdat hij u het genoegen van het zelf zoeken en herkennen niet wil ontnemen.
Bij iedere foto is een aantal namen van daarop voorkomende personages genoemd, maar zorgvuldig is vermeden om onderschriften te maken in de trant van „van links naar recht op de bovenste rij..." Wij hopen, dat u evenveel plezier zult hebben bij het uitpuzzelen van wie nu wie is, als wij gehad hebben bij de samenstelling. Van een aantal mensen wisten wij eenvoudig de namen niet en de museumstaf zou ieder, die daar klaarheid in zou kunnen brengen, bijzonder dankbaar zijn. Het museum heeft een grote collectie oude foto's en het is beslist de moeite waard om eens in die verzameling te neuzen. U zult dan Dokkum van een heel andere kant leren kennen, dan u nu gewend bent. Voor de Dokkumer-van-ouds zal dat een feest van herkenning zijn, voor de nieuweling in deze Bonifatiusstad kan het een beter begrip voor zijn nieuwe woonplaats brengen. De museumcollectie is heel wel voor uitbreiding vatbaar. In dit boekje ziet u een klein aantal foto's van de vele sport- en andere verenigingen, die Dokkum rijk was en nog is. In de loop der tijden zijn daar talloze foto's gemaakt, maar waar blijven die? De overgrote meerderheid valt vroeg of laat ten prooi aan de schoonmaak of opruiming. Een stukje stedelijke geschiedenis gaat op die manier iedere keer verloren.
In dit werkje vindt u iets terug van de recente historie van het Dokkum in de jaren tussen beide wereldoorlogen. In het korte bestek van dit werkje was het niet mogelijk alle facetten van het stadsleven uit die jaren tot zijn recht te doen komen. De samensteller heeft een willekeurige greep gedaan uit de verzameling, die hem ter beschikking stond en dat was ook van meet af aan zijn opzet. Het hier voor u liggende boekje is niet een kroniek van Dokkum uit een bepaalde periode, het wil een ontmoetingsplaats zijn van de huidge generatie met de mensen, die in het Dokkum van toen hun kleine of grote rol speelden. Sommigen blazen ook nog vandaag hun partij mee, anderen zijn ons in de loop der tijd ontvallen. In de harten van talloze burgers leven zij nog voort en daaraan wil dit kleine werkje van harte medewerken.

1. Burgemeester Albert Jonker was de vaderlijke bestuurder van de Dokkumer burgerij van 1910 tot 1945. Wij zien hem hier met wethouder Thomas Fokkens bij de uitreiking van de „gouden zweep", de eerste prijs bij het jaarlijkse concours hippique. Dit traditionele paardenfestijn kende Dokkum reeds in de achttiende eeuw.

2. Ter gelegenheid van het gouden regeringsjubileum van koningin Wilhelmina werd er in de oude raadszaal van het stadhuis een plechtige zitting gehouden. Burgemeester drs. S. van Tuinen, die zijn stad bijna vijfentwintig jaar als eerste burger zou dienen, sprak de feestrede uit. Aan zijn rechterzijde hadden de beide wethouders Postma en Brouwer plaatsgenomen. Links van hem zat secretaris E. Kooi. Voorts zien wij nog de raadsleden A. Helling (CHU), J. van der Woude (AR) en W. van Dijk (AR).

3. De gemeenteraad kwam in oktober 1921 een kijkje nemen bij de schoongemaakte en ommuurde Bonifatiusbron. Wij zien, naast burgemeester Alb. Jonker en zijn wethouders G. Ypma en W. Brouwer, gemeentearchitect C. Oosterveld, de raadsleden C. Liezenberg, P. van der Meulen, H. Demes, A. Schaaf, R. Brouwer, J. Ronner, A. Berghuis en gemeentesecretaris G. Bleeker. Politiek was de samenstelling van het gezelschap als volgt: A.R.: 3, C.H.: 1, R.K.: 1, Liberaal: 3 (waaronder de twee wethouders) en Volkspartij: 1.

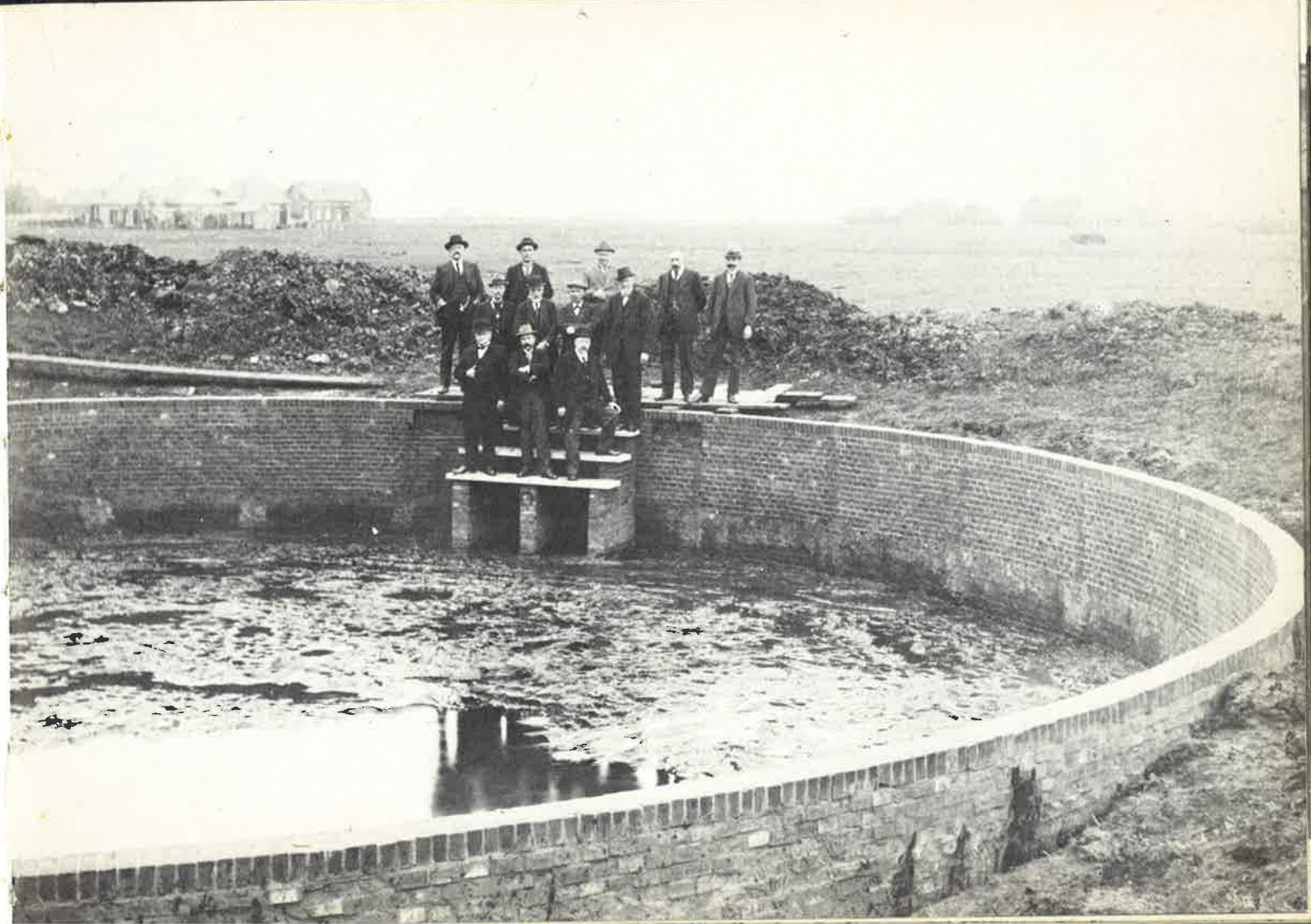

4. De Dokkumer vrijwillige brandweer toont vol trots de laatste aanwinst. Wij herkennen chauffeur J. Leegstra en voorts de heren R. Sierksma, R. Boersma, Joustra, J. Dam, H. Lei, Dijkstra, Wiersma, S. Steensma, gemeentearchitect Adema (commandant) en J. Boerema.

5. Het bestuur van het waterschap „De Polder van Oost- en Westdongeradeel" had vanouds zijn zetel in de stad Dokkum. Ter gelegenheid van de opening van het gemaal te Ezumazijl werd in 1931 deze foto van het voltallig bestuur gemaakt. Op de voorgrond: P. Hiemstra, J. Hartman, voorzitter D. van den Herberg, E. Beintema en boekhouder G. van Straaten. Achter hen staan: J. de Haan, K. Steensma, J. Lipjes, J. Holwerda, D. Wierda, S. Dantuma, D. P. Bosch, E. Botma, B. Terpstra, G. Stallinga, J. Kroodsma en W. Boyenga.

6. De hervormde kerkeraad in de Grote Kerk van Dokkum omstreeks 1892. Predikant was dominee J. F. L. Muller, die zijn laatste gemeente slechts enkele jaren – van 1891 tot zijn dood in 1895 – heeft kunnen dienen. Wij zien hem hier met de ouderlingen en diakenen B. Schaafsma, Oudsbrug, H. Bruining, Kl. van der Veen, Kl. Ronner, Scheepstra, Frankena en K. Peereboom.

7. De „Hervormde Vrouwenvereniging" van Dokkum. Wij herkennen de dames Jousma, Van de Wint, Ronner, Wildschut, Ykema, Dijkstra, Posthumus, Hacquebord en Hannema.

8. Een aantal leden van de „Vereniging van Vrijzinnig Hervormden" te Dokkum, geschaard om dominee Baudet in de tijd kort na de mobilisatiejaren 1914/18: J. Glas, de vroedvrouw mejuffrouw Mooyman, mejuffrouw W. Nobel, mejuffrouw Schregardus, die later voorgangster zou worden in Aduard, mevrouw Bokma, mevrouw Dijkstra en de heren Rijpstra, M. de Haan en H. Schaafsma.

9. Een waarschijnlijk kort na de oorlog 1940/45 gemaakte foto van de „Vrijzinnig Hervormde Vrouwenvereniging" van Dokkum. In het midden zit de wijkverpleegster zuster Van der Veen. Verder de dames Van Kammen, Kiestra, Stellinga, Van der Meij, Wip, Bergsma, Raadsma, Toornstra, Mulder, Schaafsma, De Boer, Schaafstra en Meijlema.

10. De „Christelijke Vrouwenvereniging" poseert rond 1920 voor het schoolgebouw op de Fetze. De dames verdeden hun tijd niet in ledigheid, want tijdens het luisteren naar het voorlezen door juffrouw Vegter ontstonden de fraaiste handwerken. Wij zien de dames H. Boorsma, T. Tilkema, N. van der Meulen, Tr. Liezenberg, A. Kramer, A. Hacquebord, A. Rozendal, A. Barkmeyer, G. van der Meulen, M. Streekstra, E. Brouwer, A. Liezenberg, S. de Jong, G. van de Wint, I. Kingma, Z. Buwalda en A. Kingma.

11. Het zangkoor van de hervormde gemeente Aalsum. Een groot gedeelte van de Aalsumer lidmaten woont door de verschillende uitbreidingen van Dokkum thans in de stad. De leiding van het koor berustte bij dirigent Ronner. Op deze foto ziet u verder de leden K. Terpstra, S. Visser, C. Posthumus, broer en zuster Van Boerum, J. Dam, A. Ronner en de dames A. van Zuijlen, N. Terpstra, Witvliet en de gezusters A., Gr. en G. Stienstra. Het liedje over het meisje van de zangvereniging was ook op dit koor van toepassing. T. van Boerum trouwde later met mejuffrouw Gr. Stienstra en A. Ronner koos Annie Stienstra als levensgezellin.

Kerkkoor
Halsum

12. Dokkum, de stad van Bonifatius. Op 3 februari 1934 werd de eerste spade in de grond gestoken voor de aanleg van het Bonifatiuspark. De plechtigheid werd verricht door pastoor Smit in aanwezigheid van ingenieur J. Duc en uitvoerder P. J. van Esch en de bestuursleden J. H. Andela, H. Demes, A. Terwisscha van Scheltinga, J. Vogt, J. Demes en Cl. Wüst.

13. De onderwijzers der jeugd. Het personeel van de christelijke lagere school „Eben Haëzer" aan de Fetze in 1925. Op de eerste rij ziet u het hoofd van de school, de grote kenner van oud-Dokkum meester S. Wendelaar Bonga met de „juffen" Vegter, Wiersma en Klaarhamer en meester Krol. Achter hen staan juf Rozendal, meester Bosma, juf Tilkema, juf Liezenberg, meester Kamerling en juf Liezenberg.

14. Een klas van de Eben Haëzerschool op de Fetze in 1930. Onder het toeziend oog van schoolhoofd meester Wendelaar Bonga poseerden voor de schoolfotograaf de twee broers Hulshof, van wie er één in 1945 door de Duitsers werd gefusilleerd, de meisjes T. de Vries, Humalda, A. Sijtsma, Adema, Venema, en broer en zus Postma.

15. De onderwijzers van de openbare lagere school „De Burgerschool" bij de Woudpoort. Het hoofd van de school Molenwijk wordt op de foto geflankeerd door mejuffrouw Frankena en meester Bierman. Achter hen staan de dames Sloterdijk en Steenhuizen en de meesters K. Baars en De Graaf.

16. Meester Baars en juffrouw Steenhuizen van de Burgerschool poseren hier met hun klassen. We zien onder andere Christien de Vries met haar broer, Nerus Visser met zijn zus, Wijtske Westra, Yde van der Woude, Bonne de Vries met broer, Griet Elzinga, de zusjes Dirkje en Akke Wip, Auke Visser en Frits Miedema.

17. Een klas van de Burgerschool anno 1926. We herkennen onder anderen: Pier en Klaas Toornstra, Akke Rosema, haar zusje Tjitske en hun nichtje Anneka Rozema, Griet van Veen en haar zusje, broer en zus Jitske en Joh. Schaafstra, George Stavorinus, Herma Sepp en zijn zus Anneke, Jo Sijtzema, de twee zusjes Van Stralen, Sijbe van der Velde met broer en zus, Djoeke Rosema en Marie Dijkstra. Vraag aan de Dokkumer lezers: „Wie van deze toen oh zo brave kinderen zijn later met elkaar getrouwd?" Meester Molenwijk en juffrouw Frankena konden dat toen nog niet voorzien.

18. Het bestuur van „Havelando" dat de grote middenstandstentoonstelling verzorgde. De suikerfabrikant Fortuin was voorzitter, bijgestaan door textielman J. Demes als secretaris en bankdirecteur Jongsma als penningmeester. Voorts zijn hier vereeuwigd manufacturier Harms, winkelier Piersma, accountant De Haan, de veehouders Idsardi en Van den Herberg, tandarts Postma, houthandelaar Raadsma, garagehouder Wouda en procuratiehouder Faber van een van de Dokkumer banken.

19. Een nieuwtje, vooral voor jong Dokkum, was de feestelijke opening van het eerste „Snel Room IJsbuffet" van S. Torpstra in de Hoogstraat. Torpstra was een banketbakker, die de tekenen des tijds verstond en met zijn tijd meeging door de verkoop van ijs ter hand te nemen. In de likkebaardende schare herkennen wij de latere dierenarts Van der Laan, grossier Tuininga, Sijtse Kooistra en de dochter van ijzerhandelaar Hacquebord.

Hedenmiddag 2 uur
opening van ons
Soul Room-IJsbuffet
Chocolade
Van Gruevin
ROOM·IJS·BUFFET

20. De grossierderij van de firma A. van der Werff aan de Suupmarkt. Wij zien firmant Van der Werff temidden van zijn medewerkers, de heren Krol, J. Jongsma, D. Ronner, H. Vrij, De Vos, D. Schregardus, E. van Minnen, Van der Weg, boekhouder Van der Werff en de in heel de stad bekende Age. Op de eerste rij ontwaren wij de heren De Jager, J. Lens, J. Honderd en H. Nuveld en op de achtergrond staan J. Keegstra en Nuveld.

21. „Allemaal op de kiek!" Het personeel van de sigarenfabriek van S. Douma aan het Zuider Bolwerk presenteert zich aan de fotograaf en het nageslacht. Vooraan zien wij, in het midden, directeur-eigenaar S. Bouma, geflankeerd door zijn beide broers en mede-eigenaren. Voorts herkennen wij de heren Dijktra, de uit Indië teruggekeerde D. Bokma, H. de Jong, K. Stienstra, Mulder, J. de Beer, Boonstra, Sepp, Diks, Stavorinus, Joustra, Schaafsma en Weidenaar. De fabricage van sigaren behoort in Dokkum thans tot het verleden; wel drijft dezelfde firma nog heden ten dage in het oude gebouw een grossierderij in tabaksartikelen.

FIRMA S. BOUMA.
SIGARENFABRIEK „DE NIJVERHEID"

22. In 1874 werd de schutterij verrijkt met een muziekafdeling: het „Dokkumer Muziekkorps". De leiding was in handen van de eerste luitenant der schutterij A. J. Wolters, in het dagelijks leven muziekleraar. In 1897 bestond de bezetting onder meer uit G. Gal, J. van der Meij, Van der Veen, Peereboom, Nauta, Vlaskamp, Boersema, Kamminga en S. Prins.

A

23. Het „Dokkumer Muziekkorps" in 1909. Na de opheffing van de schutterij had het korps zijn martiale uniformen verloren, maar de gebolhoede muzikanten lieten zich niet uit het veld slaan. Onder leiding van hun oude directeur A. J. Wolters werd danig partij gegeven door A. Osinga, Th. Jongsma, D. J. Kamminga, R. Kroes, Van der Werff met de grote trom, I. Berghuis, Prins, S. Steensma, P. Berghuis, J. de Bruin en Boersema.

DOEKUMER
MUZIEKKORPS
Souvenir
6 Mei
1909

24. In augustus 1904 werd het dertigjarig bestaan van het roemruchte „Dokkumer Muziekkorps" met de nodige luister gevierd. De feestcommissie stond onder leiding van burgemeester D. de Vries, die wij hier op deze foto zien met directeur A. J. Wolters, dokter Hazelhoff, meester Bruining, fotograaf De Koe en de heren Godefroy, Y. Posthumus, E. Bary, J. v.d. Veen, Folmer en Peereboom.

25. Het „Dokkumer Muziekkorps" op de trappen van het stadhuis. Onder leiding van dirigent J. Boosman bliezen dapper hun partij mee: J. de Jong, mejuffrouw T. Visser, W. Visser, P. Mulder, W. v.d. Meulen, P. de Beer, A. Rosema, J. Vellema, B. de Haan, mejuffrouw H. de Vries en haar oom P. de Vries, D. Katsma, J. Schaafstra, J. Postmus, J. Velda en de vaandeldrager P. Joustra.

26. Het geheelonthouderskoor „Excelsior" onder leiding van directeur D. Kamminga. Het koor werd opgericht in 1913. In 1923 werd het tienjarig bestaan gevierd door de dames G. Blumers, S. Eilander, G. Faber, W. Stienstra, De Haan, Katsma, Hillebrand, Toornstra, Van der Veen, De Beer, Petersen en De Beer–Schrijver. Bas-, bariton- en tenorpartijen namen de heren H. Joustra, J. de Haan, F. van der Meulen, A. Vrij en J. Katsma voor hun rekening.

Eccelsior
1925
1925
N.V.

27. De roemruchte kaatsvereniging „Oostergo". We zien: caféhouder Jan Wiemers, kaashandelaar A. Tuinman, manufacturier Demes, belastingambtenaar B. Visser, winkelier W. Posthumus van de „Rode Winkel", grossier P. Groenveld, bakker K. Hamstra die later grondvester van de drogistendynastie Hamstra zou worden, en D. Toornstra, eigenaar van de vellenbloterij.

28. Het honderdtienjarig bestaan van de „IJsclub Dokkum" werd in 1954 met de nodige feestelijkheid herdacht. Naast het vaandel zien wij de heren Van der Meij, J. Rippen en Cl. Wüst. Voorts hadden zich op dat historisch moment om voorzitter J. G. M. Demes geschaard: de heren Van der Meulen, Tj. Kool, P. Brouwer, J. Hamstra J. Oosten, K. Nauta, T. Vogt, J. Raadsma en H. Raadsma.

VSCLUB DOCKUM
18 40

29. De visclub „Meester Cornelis" op de kiek in 1954. Helaas is de naamgever, de bijzonder populaire meester Cornelis Gorter, die veertig jaar lang de jeugd op de „Fetzeschool" het abc bijbracht, niet meer van de partij. Voorzitter K. W. Nauta en secretaris K. Weissenbach zien wij op deze foto met de heren D. J. Kamminga, oprichter van het streekmuseum, Van de Meij, M. van der Hoek, A. Toornstra, D. Nijhuis, Tj. Kool, J. Terpstra en J. Kramer.

30. De Dokkumer tennisclub in 1913. Op de baan aan de Hantumerweg kon men in die dagen regelmatig aantreffen de heren T. Ferkranus, H. Raadsma, D. Fortuin, K. W. Nauta en de dames Ferkranus, Frankena en Posthumus.

31. De voetbalvereniging „Dokkum" in de jaren veertig. U ziet het bestuur, bestaande uit de heren S. Dijkstra, S. Wiemers, K. Mulder, A. de Vries en B. Dolstra met de junioren J. Rosier, Dijkstra, De Vries, Boersma, keeper A. Rosema, Hardholt, L. Visser en J. Mulder op het oude voetbalveld aan de Bonifatiuspolder op de plaats waar vorig jaar de Fonteikerk verrezen is.

32. Gymnastiekvereniging „Excelsior", opgesteld voor de in 1921 gebouwde christelijke kweekschool aan de Hantumerweg. Wij zien onder meer de dames Pranger, Harms, Lolkema, Zeijl, Kingma en Kuipers. Bij de (aankomende) heren: Sijtse Zijlstra, Kuipers, Zeijl, de gebroeders W. en H. de Jong en M. van der Gang.

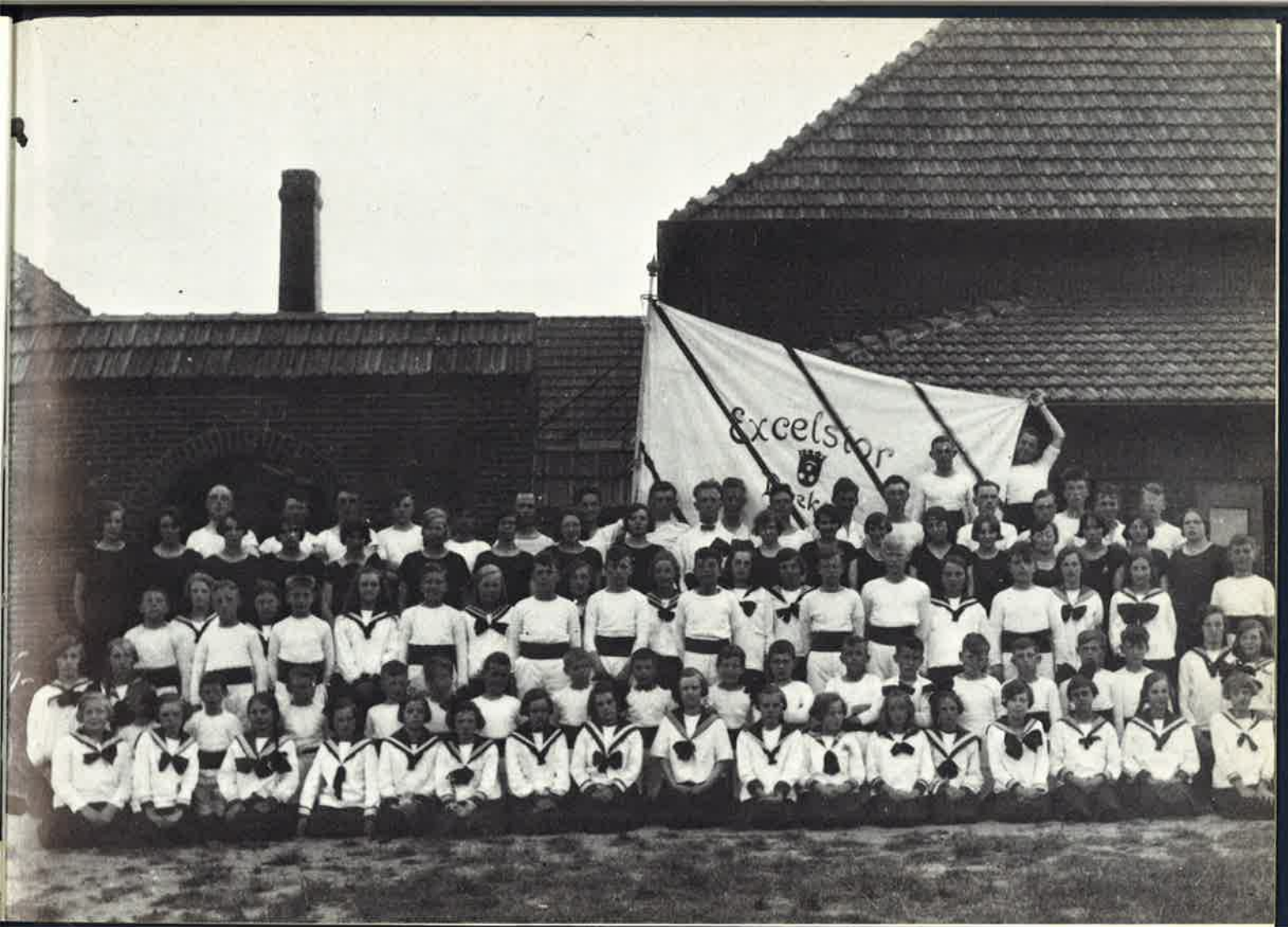
Excelsior

33. Djoke Westra, Tieteke Banga, Jantje en Sjoke tho Bockholt, Hinke Tuinman, Jette Nobel, Siep Mook, Hinke Toornstra en Annie Visser waren in 1925 enthousiaste leden van het „Nederlandsch Meisjesgilde", waarvan de afdeling Dokkum onder leiding stond van mejuffrouw Kamminga.

34. De Dokkumer kegelclub „Houdt 'm er op" stond zijn mannetje op de kegelbaan van de „Buitentuin", eens een geliefde uitspanning op de plek waar zich thans de Westissestraat bevindt. De heren De Kloe, Kl. Nauta, Bary en H. Raadsma wisten toen nog niet welk droef lot hun geliefde speelplaats beschoren zou zijn.

35. In 1931 vondt de opening van Dokkums eerste zwembad aan de Woudvaart plaats. Burgemeester Jonker verrichtte de opening in gezelschap van wethouder Fokkens en gemeentesecretaris Kooy. F. J. Boersma, voorzitter van de vereniging, die het bad exploiteerde, zag op deze dag zijn ijver voor de sport bekroond. Ook de Nieuwe Dockumer Courant was aanwezig in de persoon van de heer Th. Zeijl.

URI NOI R

36. De laatste rit van de postkoets Dokkum–Oostmahorn was het wel waard om op de foto vereeuwigd te worden. Directeur Lagerwey neemt met zijn postbodes G. Ploegsma, O. Postmus en H. Stellinga en de administratief ambtenaar Nijenhuis afscheid van het trouwe vehikel. Koetsier Dijkstra staat gereed om aan zijn laatste tocht te beginnen zodra stalhouder Eildert de Jong het paard, dat hij terwille van de foto stevig bij de teugel houdt, zal loslaten.

37. De „Leugenbank" bij de Woudpoort heeft al heel wat sterke verhalen moeten aanhoren. „Je mutte mar hoare wie 't seit!" De heren H. en O. Lei, G. Kuitert, Sijbren Hellinga en de muziekhandelaar D. van der Veen brengen het in de praktijk.

JE MUTTE MAR HOARE WIE 'T SEIT

38. Het jaarlijkse uitstapje van de Dokkumer bejaarden in 1934. De tocht ging per auto naar Paterswolde. De heren Wijnands, Van Boerum, Van Vliet, D. Bokma met zijn echtgenote, broer en zuster Rosier, S. Kamminga en de onontbeerlijke wijkverpleegster zuster Van der Veen werden bij die gelegenheid gereden door de heren D. Oberman, Th. Fokkens, J. Raadsma, Rosier, R. Harms, L. Brouwer, C. Miedema, R. Kingma, I. Berghuis en K. Nauta.